

DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA VÀ DANH LAM THẮNG CẢNH CẤP QUỐC GIA TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BÌNH DƯƠNG

1 Di tích khảo cổ Dốc Chùa

Di tích cấp Quốc gia xếp hạng năm 2001, nằm trên bờ sông Đồng Nai, trên đường liên tỉnh lộ Tân Uyên đi Lạc An. Thuộc ấp Tân Hòa, xã Tân Mỹ, huyện Bắc Tân Uyên.

Qua những đợt khai quật đã hình thành nhiều bộ sưu tập hiện vật có giá trị lịch sử và khoa học rất lớn. Các công cụ sản xuất bằng đá, gốm, đồng,... đặc biệt một bộ sưu tập gồm 76 khuôn đúc đồng và 68 công cụ vũ khí bằng đồng đã phát hiện trong di tích.

Dốc Chùa trở thành một sưu tập hiện vật quan trọng biểu hiện cho một đỉnh cao phát triển của thời tiền sử vùng Đông Nam Bộ.

Một di tích đa dạng và phong phú có nhiều yếu tố mới, sự hội tụ về kinh tế, kỹ thuật của xã hội phát triển cao, có niên đại từ 2500 – 3000 năm cách ngày nay. Trong đó, có Tượng Thú được công nhận Bảo vật quốc gia năm

Bảo vật Quốc gia “Tượng thú”

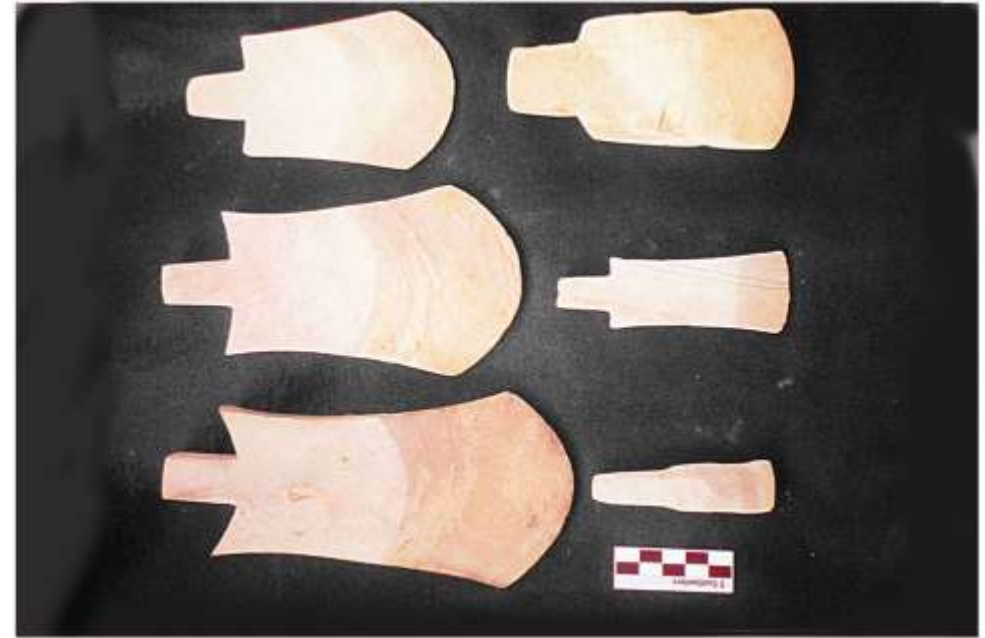
2 Di tích khảo cổ Cù Lao Rùa

Cù Lao Rùa thuộc phường Thạnh Hội, thị xã Tân Uyên, tỉnh Bình Dương. Xếp hạng di tích quốc gia năm 2009.

Di tích có niên đại phát triển qua hai giai đoạn (sớm từ 3500 – 3000; muộn từ 3000 – 2700 năm cách ngày nay). Tổng diện tích 277 hecta, độ cao 15m so với mặt bằng khu vực. Đây là một trong những điểm khảo cổ học được phát hiện đầu tiên ở miền Đông Nam Bộ, qua các cuộc khai quật khảo cổ phát hiện Cù Lao Rùa là khu di tích cư trú - mộ táng, với nhiều công cụ bằng đá, đồ gốm và hàng ngàn mảnh gốm vỡ các loại và nhiều mộ táng.

Trải qua hơn 100 năm nghiên cứu, Cù Lao Rùa đã góp phần quan trọng bảo tồn di sản văn hoá thời tiền sử và danh thắng tỉnh Bình Dương.

Di vật đồ đá – Vật tùy táng di tích khảo cổ Cù Lao Rùa

3 Di tích lịch sử Nhà tù Phú Lợi

Nhà tù Phú Lợi thuộc phường Phú Lợi, thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương. Xếp hạng di tích cấp quốc gia năm 1980.

Nhà tù Phú Lợi do chế độ Ngô Đình Diệm và đế quốc Mỹ dựng lên năm 1957, để giam cầm các chiến sĩ cách mạng và những người yêu nước lúc bấy giờ.

Tại đây, vào ngày 01 tháng 12 năm 1958 Mỹ – Diệm đã gây ra vụ đầu độc tù nhân chính trị. Sự kiện này đã gây nên sự phẫn nộ đối với những người yêu chuộng hoà bình trên toàn Thế giới, làm dấy lên làn sóng đấu tranh của nhân dân Việt Nam giành lấy độc lập, tự do cho dân tộc.

Nhà tù Phú Lợi là một chứng tích tố cáo tội ác của chiến tranh xâm lược.

Phòng giam C – Khu di tích lịch sử nhà tù Phú Lợi

4 Di tích lịch sử Địa đạo Tây Nam Bến Cát (Tam giác sắt)

Địa đạo Tây Nam Bến Cát (Tam Giác Sắt) xếp hạng di tích cấp Quốc gia năm 1996. Kháng chiến chống thực dân Pháp, ba xã An Điền, An Tây, Phú An sớm nổi danh với chiến khu An Thành - nơi dừng chân của các cơ quan đầu não kháng chiến Khu Bộ Miền Đông, Xứ ủy Nam Bộ, Đặc khu ủy Sài Gòn – Gia Định. Năm 1948, hệ thống địa đạo đầu tiên xuất hiện từ vùng đất này. Cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ, với chủ trương “biến lòng đất thành một chiến trường đánh giặc”. Địa đạo phát triển như một “Làng ngầm” nối liền các xã với nhau kỳ diệu. Sau những thất bại liên tiếp, kẻ thù gọi vùng đất này là “Tam Giác Sắt”.

Hiện nay, Khu trung tâm quần thể tượng đài di tích địa đạo Tam Giác Sắt, tổng diện tích 17 hecta, đã hoàn thành nhiều hạng mục bảo tồn và phát huy giá trị di tích nhằm tôn vinh lịch sử hào hùng năm xưa của cha ông.

5 Di tích lịch sử Chiến Khu Đ

Chiến khu Đ hình thành vào tháng 2 năm 1946, ban đầu gồm 5 xã: Tân Hòa, Mỹ Lộc, Tân Tịch, Thường Lang (Quận Tân Uyên, tỉnh Biên Hòa, huyện Bắc Tân Uyên, tỉnh Bình Dương), xếp hạng di tích quốc gia năm 2010.

Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân pháp và đế quốc Mỹ, Chiến khu Đ là trung tâm kháng chiến có vị trí chiến lược cho việc xây dựng căn cứ địa cách mạng. Đây là nơi hình thành và phát triển lực lượng vũ trang miền Đông Nam Bộ; là nơi bày thế trận tiêu diệt địch tại chỗ và là bàn đạp xuất phát tiến công kẻ thù.

Với lịch sử hình thành và phát triển (1946 – 1975), Chiến khu Đ gắn liền với những chiến công vang dội của quân và dân miền Đông Nam Bộ, góp phần vào thắng lợi chung của công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc.

Khu tưởng niệm Chiến khu Đ hiện nay thuộc ấp Đá Bàn, xã Đất Cuốc, huyện Bắc Tân Uyên, tỉnh Bình Dương.

Tượng đài – Khu di tích Địa đạo Tam giác sắt

Khu nhà điều di tích Chiến Khu Đ

6 Di tích lịch sử Sở Chỉ huy Tiền phương Chiến dịch Hồ Chí Minh

Di tích thuộc ấp Tân Định, xã Minh Tân, huyện Dầu Tiếng, tỉnh Bình Dương, xếp hạng di tích cấp quốc gia năm 2010.

Đề trực tiếp chỉ huy chiến dịch ngay từ đầu sát với tình hình chiến trường, ngày 26/4/1975 Sở chỉ huy Tiền phương chiến dịch Hồ Chí Minh được Bộ Chính trị quyết định rời Tà Thiết về đóng chỉ huy sở tại ấp Cắm Xe, Dầu Tiếng. Chiến dịch Hồ Chí Minh diễn ra từ ngày 26/4/1975 đến ngày 30/4/1975 do tư lệnh Đại tướng Văn Tiến Dũng và Chính ủy Phạm Hùng chỉ huy đã đi vào lịch sử hào hùng, vẻ vang của dân tộc như một mốc son chói lọi, kết thúc thắng lợi cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của nhân dân ta. Sở chỉ huy Tiền phương chiến dịch Hồ Chí Minh đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ lịch sử của Bộ chính trị giao cho giải phóng Sài Gòn – Gia Định, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất Đất nước, góp phần làm nên đại thắng mùa Xuân 1975.

7 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Chùa Hội Khánh

Chùa Hội Khánh tọa lạc số 35 đường Bác sĩ Yersin, phường Phú Cường, Tp. Thủ Dầu Một, Bình Dương, xếp hạng cấp quốc gia năm 1993.

Qua quá trình lịch sử phát triển, di tích không những là một công trình kiến trúc tôn giáo mang đậm nét văn hóa của chùa Việt Nam nói chung và Nam Bộ nói riêng. Với nhiều di vật có giá trị cao về nghệ thuật điêu khắc. Đặc biệt, bộ Thập Bát La Hán và thập điện Minh Vương với các dáng vẻ khác nhau tạo nên một công trình điêu khắc tuyệt mỹ, có giá trị nghệ thuật cao mang đặc trưng của phong cách điêu khắc gỗ Bình Dương xưa. Đồng thời cũng là nơi lưu niệm sự hoạt động của Hội danh dự yêu nước. Chùa còn mang ý nghĩa lịch sử quan trọng với tinh thần đoàn kết, ý chí kiên trung thể hiện giàu lòng yêu nước của thế hệ cha anh.

Hầm chỉ huy - Sở chỉ huy Tiền phương Chiến dịch Hồ Chí Minh

Chùa Hội Khánh

8 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Nhà cổ Trần Văn Hổ

Nhà ông Trần Văn Hổ (Tự Đâu) – nguyên là Đốc phủ xứ thời thuộc Pháp. Di tích nằm số 18 Bạch Đằng, Phú Cường, thành phố Thủ Dầu Một. Nhà cổ xếp hạng di tích cấp quốc gia năm 1993.

Công trình được xây dựng năm Canh Dần (1890), kiến trúc theo kiểu chữ Đinh, tổng diện tích 1.296m². Đặc biệt, hình thức trang trí các bao lam, cửa võng, hoành phi... được chạm khắc tinh vi nổi bật, nhất là câu đối được viết cách điệu theo kiểu “Chân Lư” cân ốc xà cừ đặc sắc.

Ngôi nhà vừa mang tính nghệ thuật – nhân văn đậm nét văn hóa truyền thống Việt Nam, vừa thể hiện sự phát triển về đời sống của cư dân người Việt trên đất Bình Dương.

Ngôi nhà cổ Trần Văn Hổ

9 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Nhà cổ Trần Công Vàng

Ngôi nhà tọa lạc trên đường Ngô Tùng Châu, Phú Cường, thành phố Thủ Dầu Một. Xếp hạng di tích cấp quốc gia năm 1993. Công trình xây dựng năm Nhâm Thìn (1892), trên tổng diện tích 1.333m², kiến trúc theo kiểu chữ Đinh. Nhà làm bằng các loại gỗ quý, chạm khắc tinh xảo. Đặc biệt, phần trang trí nội thất như: tủ, bàn, ghế... rất phong phú và đa dạng.

Ngôi nhà có giá trị rất lớn về mặt kiến trúc – nghệ thuật chạm trổ, điêu khắc gỗ truyền thống nổi tiếng của Bình Dương. Ngoài ra, hình thức trang trí còn thể hiện sự đề cao việc thờ cúng tổ tiên, mang đậm triết lý Nho giáo thể hiện tinh thần đạo đức, lễ nghĩa truyền thống của dân tộc. Ngôi nhà vừa mang tính nghệ thuật – nhân văn đậm nét văn hóa truyền thống Việt Nam, thể hiện sự phát triển về đời sống của cư dân người Việt trên đất Bình Dương.

Gian chánh điện - Ngôi nhà cổ Trần Công Vàng

10 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Đình Phú Long

Đình Phú Long tọa lạc khu 5, ấp Hòa Long, Lái Thiêu, thành phố Thuận An, di tích xếp hạng cấp Quốc gia năm 2001.

Đình xây dựng vào khoảng năm 1842, tổng diện tích sử dụng là 5.828m², thờ Thành Hoàng Bồn Xứ được ban sắc thần đời vua Tự Đức (thứ 5). Đây là một công trình kiến trúc tôn giáo có giá trị nghệ thuật độc đáo mang đậm nét Nam Bộ. Kiến trúc đình theo kiểu chữ Tam, mái lợp ngói âm dương, nền lót gạch hoa.

Với phong cách trang trí mỹ thuật thể hiện qua loại hình tranh ghép gốm mang đậm nét truyền thống văn hoá dân gian. Trong hai thời kỳ kháng chiến, đình là cơ sở hoạt động cách mạng của địa phương.

Ngôi Đình thần Phú Long

11 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Đình Tân An

Đình Tân An xếp hạng di tích cấp Quốc gia năm 2014, thuộc khu phố 1, phường Tân An, thành phố Thủ Dầu Một. Đình có tên chữ “Tương An Miếu”, do những lớp cư dân đầu tiên đến vùng đất xã Tương Hiệp, Tương An, Tương Hoà và Cầu Định lập nên vào năm 1820.

Ngôi đình được vua Tự Đức thứ 21(1869) ban sắc phong nhằm công nhận ngôi đình và phong tước hiệu cho thần Thành Hoàng để nhân dân thờ tự. Vị thần được thờ chính trong đình là Tiên quân cơ Nguyễn Văn Thành - một vị quan triều đình nhà Nguyễn. Về kiến trúc ngôi đình được làm toàn gỗ Sao, hình chữ Tam, có lối chạm trổ điêu khắc độc đáo, mang đậm phong cách kiến trúc nghệ thuật của một ngôi đình Nam Bộ xưa, đến nay còn bảo lưu nếp sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng dân gian và các nghi thức thờ cúng truyền thống của đình làng Việt Nam.

Ngôi đình thần Tân An (Bến Thố)

12 Di tích kiến trúc - Nghệ thuật Đình Dĩ An

Đình thần Dĩ An tọa lạc tại khu phố Nhị Đồng 1, phường Dĩ An, thành phố Dĩ An, tỉnh Bình Dương, xếp hạng cấp quốc gia năm 2019.

Đình được xây dựng vào khoảng thập niên 80 của thế kỷ XIX, trong một khu rừng rậm nguyên sinh rộng lớn với diện tích ban đầu khoảng 30.700m², dưới những tán cây cổ thụ. Khi mới xây dựng, đình được lợp bằng lá cây thô sơ và được gọi là Cổ miếu – một hình thức biểu hiện tiêu biểu trong danh xưng của đình làng ở Bình Dương.

Vào năm 1838, ngôi miếu này được tổ chức xây dựng lại và đổi tên thành đình thay cho tên gọi miếu bấy lâu. Năm 1852, đình được vua Tự Đức ban sắc phong cho vị thần Thành Hoàng của làng.

13 Di tích Danh Thắng Núi Châu Thới

Núi Châu Thới nằm trên địa bàn xã Bình An, thành phố Dĩ An. Xếp hạng di tích cấp quốc gia năm 1989.

Danh thắng núi Châu Thới núi cao 82m (so với mặt nước biển), chiếm diện tích khoảng 25ha nằm ở vùng đồng bằng gần khu dân cư. Đây là ngọn núi có giá trị cao về mặt danh thắng, thuận tiện tham quan du lịch. Trên đỉnh núi tọa lạc một ngôi chùa có tên gọi Châu Thới, xây dựng năm 1612, do Hòa Thượng Thanh Long trụ trì. Núi có nhiều tên gọi khác nhau: Mountain Blanchy, Cổ Phi Ban và núi Châu Thới.

Trong hai cuộc kháng chiến chống đế quốc Pháp – Mỹ, núi Châu Thới là nơi nhiều cán bộ, chiến sĩ của ta về ẩn náu hoạt động cách mạng.

Chánh điện Đình thần Dĩ An

Danh thắng Núi Châu Thới

Văn Thị Thùy Trang